

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

3^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 19-3-2024 με την εξής σύνθεση Ιωάννης Λαμπρόπουλος, Πρόεδρος, Αγγελική Πουλοπούλου, Εισηγήτρια και Βικτωρία Πισμίρη, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 08-02-2024 προδικαστική προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ 196/09-2-2024 του οικονομικού φορέα με την επωνυμία...», (εφεξής η «προσφεύγουσα»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά της «...» (εφεξής η «Αναθέτουσα Αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Επί της προδικαστικής προσφυγής άσκησε παρέμβαση ο οικονομικός φορέας με την επωνυμία «...», όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα αιτείται την ακύρωση της υπ' αριθμ. 37/2024 απόφασης της ... και δη κατά το μέρος που έκανε δεκτές τις προσφορές των εταιρειών ... και ανέδειξε την εταιρεία «...» προσωρινό ανάδοχο του έργου «...».

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 8.750 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»).

2. Επειδή, με την με ΑΔΑΜ ... διακήρυξη η Αναθέτουσα Αρχή προκήρυξε ανοικτή διαγωνιστική διαδικασία για την επιλογή αναδόχου

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

κατασκευής του έργου: «...» συνολικού προϋπολογισμού 1.746.774,19 Ευρώ, πλέον Φ.Π.Α. 24%, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα, από οικονομική άποψη, προσφορά μόνο βάσει τιμής. Ο διαγωνισμός αναρτήθηκε στο ΕΣΗΔΗΣ, όπου έλαβε συστημικό αριθμό ... .

3. Επειδή, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα μετ' εννόμου συμφέροντος και εν γένει παραδεκτώς. Ομοίως εμπρόθεσμα μετ' εννόμου συμφέροντος και εν γένει παραδεκτώς έχει ασκηθεί και η παρέμβαση ενώ και η Αναθέτουσα Αρχή εμπροθέσμως κοινοποίησε τις απόψεις της επί της προσφυγής μέσω ΕΣΗΔΗΣ.

4. Επειδή, στην επίμαχη διαγωνιστική διαδικασία, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, υπέβαλαν προσφορά εκτός της προσφεύγουσας και οι οικονομικοί φορείς «...», «...», «...» και «...». Σύμφωνα με τον τελικό διαμορφωθέντα πίνακα μειοδοσίας ο οικονομικός φορέας «...» προσέφερε τη χαμηλότερη βάσει τιμής προσφορά, με ποσοστό έκπτωσης 19,57 %. Δεύτερη σε σειρά μειοδοσίας ήταν η προσφεύγουσα, τρίτη η εταιρία «...». και τέταρτη η «...», ενώ δεν έγιναν δεκτά τα δικαιολογητικά της εταιρίας «...». Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή Διαγωνισμού εισηγήθηκε με το υπ' αριθμ. 1ο Πρακτικό της, την ανάδειξη του οικονομικού φορέα «...» ως προσωρινού αναδόχου. Το εν λόγω πρακτικό εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 37/2024 απόφαση της ... , με την οποία ο οικονομικός φορέας «...», κηρύχθηκε προσωρινός ανάδοχος του ως άνω έργου.

5. Επειδή στη διακήρυξη του υπό κρίση διαγωνισμού προβλέπονται τα εξής: 15.1. *«Για την συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτείται η κατάθεση από τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς, κατά τους όρους της παρ. 1 του άρθρου 72 του ν. 4412/2016, εγγυητικής επιστολής συμμετοχής [...]».* Περαιτέρω, κατά το άρθρο 15.3 της Διακήρυξης: *«Η εγγύηση συμμετοχής πρέπει να ισχύει τουλάχιστον για τριάντα (30) ημέρες μετά τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς του άρθρου 19 της παρούσας, ήτοι μέχρι 03/02/2025, άλλως η προσφορά απορρίπτεται [...]».* Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 19 της επίδικης Διακήρυξης: *«Κάθε υποβαλλόμενη προσφορά δεσμεύει τον συμμετέχοντα στον διαγωνισμό κατά τη διάταξη του άρθρου 97 του ν.*

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

4412/2016, για διάστημα δέκα τριών (13) μηνών, από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των προσφορών».18. «Ως ημερομηνία και ώρα λήξης της προθεσμίας υποβολής των προσφορών ορίζεται η 04/12/2023 [...]». Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 72 παρ. 1 εδ. δ' του ν. 4412/2016 όπως ισχύει: «Η εγγύηση συμμετοχής πρέπει να ισχύει για τριάντα (30) ημέρες τουλάχιστον μετά από τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς που καθορίζουν τα έγγραφα της σύμβασης».«22.Γ. Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια. Σύμφωνα με το άρθρο 51 του Π.Δ. 71 (ΦΕΚ 112Α /03-07-2019) περί Μητρώων συντελεστών παραγωγής δημοσίων έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (ΜΗ Τ.Ε.), όσον αφορά στα ελάχιστα όρια οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας ανά τάξη εγγραφής (κριτήριο Α), οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι στο ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε. και δραστηριοποιούνται στην κατηγορία Έργων ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ, θα πρέπει να διαθέτουν κατά την υποβολή της αίτησης, τις ελάχιστες προϋποθέσεις σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου 51 του Π.Δ. 71/2019. Για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει απαιτούνται κατ' ελάχιστον: α) Διαθέτει ίδια κεφάλαια, όπως ορίζονται στην παρ. 6 του άρθρου 51 του π.δ. 71/2019, τουλάχιστον 375.000 ευρώ. β) Διαθέτει πάγια στοιχεία, όπως ορίζονται στις παρ. 7, 8 και 9 του άρθρου 51 του π.δ. 71/2019, αξίας 125.000 ευρώ. γ) Ελάχιστο κύκλο εργασιών όπως ορίζεται στις παρ. 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 51 του π.δ. 71/2019, τελευταίας τριετίας : 750.000 ευρώ. Επισημαίνεται ότι λόγω των οριζόμενων στις μεταβατικές διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 65 του π.δ. 71/2019, στο διαγωνισμό γίνονται δεκτοί και συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς εγγεγραμμένοι στο ΜΕΕΠ, εφόσον πληρούν κατ' ελάχιστον τις προϋποθέσεις της παρ. 6 του άρθρου 100 του ν. 3669/2008. Σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, οι παραπάνω ελάχιστες απαιτήσεις καλύπτονται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης. Ειδικά οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ, για το χρονικό διάστημα που εξακολουθούν να ισχύουν οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 65 του π.δ. 71/2019, δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα ανώτατα επιτρεπτά όρια ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 20 παρ. 4 του ν. 3669/2008, όπως ισχύει.

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

Μετά από τη λήξη των ως άνω μεταβατικών διατάξεων και την πλήρη έναρξη ισχύος του π.δ. 71/2019, οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στο ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε., δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα ανώτατα επιτρεπτά όρια ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 64 αυτού. 22.Δ. Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. (α) Η τεχνική και επαγγελματική επάρκεια, ορίζεται στα άρθρα 75 και 76 του Ν.4412/2016 ως ισχύει, ανά κατηγορία της παρούσας Διακήρυξης (άρθρο 21, Δικαιούμενοι συμμετοχής στη διαδικασία σύναψης σύμβασης). Για τους οικονομικούς φορείς που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) η τεχνική ικανότητα καλύπτεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Π.Δ. 71/03-07-2019, ανά κατηγορία και τάξη ΜΕΕΠ, αντίστοιχη με την εκτιμώμενη αξία της παρούσας Σύμβασης. Ειδικότερα, για την κατηγορία Έργων ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ να περιλαμβάνουν στη βασική τους στελέχωση τουλάχιστον έναν (1) τεχνικό με ελάχιστη εμπειρία δώδεκα (12) έτη και έναν (1) τεχνικό με ελάχιστη εμπειρία έξι (6) έτη. Εναλλακτικά, μπορεί να αντικατασταθεί ο ένας (1) τεχνικός με ελάχιστη εμπειρία δώδεκα (12) έτη από δύο (2) τεχνικούς με ελάχιστη εμπειρία εννέα (9) έτη και ένας (1) εκ των δύο τελευταίων μπορεί να αντικατασταθεί από δύο (2) τεχνικούς με εμπειρία έξι (6) έτη. Επισημαίνεται ότι λόγω των οριζόμενων στις μεταβατικές διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 65 του π.δ. 71/2019, στο διαγωνισμό γίνονται δεκτοί και μεμονωμένοι οικονομικοί φορείς που στη βασική τους στελέχωση, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 100 του ν. 3669/2008, περιλαμβάνουν τουλάχιστον : Έναν (1) τεχνικό με ελάχιστη εμπειρία δώδεκα (12) έτη και έναν (1) τεχνικό με ελάχιστη εμπειρία εννέα (9) έτη. (β) Οι αλλοδαπές Εργοληπτικές Επιχειρήσεις που δεν είναι γραμμένες σε επίσημο κατάλογο αναγνωρισμένων εργοληπτικών θα πρέπει να αποδεικνύουν όσα προβλέπονται στο Μέρος ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του ν. 4412/2016. Σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, οι παραπάνω ελάχιστες απαιτήσεις καλύπτονται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης. 22.Ε. Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει απαιτούνται κατ' ελάχιστον: 1. Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προτύπου ISO

9001 (ή ισοδύναμο). 2. Σύστημα Διαχείρισης της Υγιεινής και Ασφάλειας στην Εργασία σύμφωνα με το Πρότυπο ISO 45001 (ή ισοδύναμο), και 3. Σύστημα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης σύμφωνα με το πρότυπο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ISO 14001 (ή ισοδύναμο)». «23.1 Κατά την υποβολή προσφορών οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 79 παρ. 1 του ν. 4412/2016, το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις του άρθρου 22 Α της παρούσας, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθορισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 22 Β-Ε της παρούσας. Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, μπορεί να ζητηθεί από τους προσφέροντες να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά της επόμενης παραγράφου, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Το ΕΕΕΣ φέρει υπογραφή με ημερομηνία εντός του χρονικού διαστήματος, κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται προσφορές». Υποσημείωση 4 «Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016 για την καθιέρωση του τυποποιημένου εντύπου για το Ευρωπαϊκό Έγγραφο Προμήθειας (L 3) και παρέχεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή. ... Από τις 2-5-2019, παρέχεται η ηλεκτρονική υπηρεσία Promitheus ESPDint (<https://espdint.eprocurement.gov.gr/>) που προσφέρει τη δυνατότητα ηλεκτρονικής σύνταξης και διαχείρισης του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασής (ΕΕΕΣ) ...». 23.7 Δικαιολογητικά για πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης του άρθρου 22.Ε145 [...] Ο προσωρινός ανάδοχος, κατόπιν σχετικής ηλεκτρονικής πρόσκλησης από την αναθέτουσα αρχή, υποβάλλει υποχρεωτικά τα ανωτέρω πιστοποιητικά, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 4.2 της παρούσας. Σε περίπτωση μη υποβολής αποκλείεται από την συνέχεια του Διαγωνισμού. «24.2 Ο

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

ηλεκτρονικός υποφάκελος «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» πρέπει, επί ποινή αποκλεισμού, να περιέχει τα ακόλουθα υπό (α) και (β) στοιχεία:: α) το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ). Επίσης δύναται να περιλαμβάνει και συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση, με την οποία ο οικονομικός φορέας μπορεί να διευκρινίζει τις δηλώσεις και πληροφορίες που παρέχει στο ΕΕΕΣ. [...] β) την εγγύηση συμμετοχής, του άρθρου 15 της παρούσας». 22.ΣΤ. Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων «Όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται. Όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματός ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α ν. 4412/2016 ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων μόνο εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες.».

6. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η Διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005,31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους, η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (ΟΛΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνολολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007).

7. Επειδή, η αρχή της τυπικότητας, η οποία διέπει γενικά τη διενέργεια των διαγωνισμών εξυπηρετεί τις ανάγκες της διαφάνειας, της αποφυγής του

κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και της ευχερούς εξέτασης και αξιολόγησής τους. Σύμφωνα, δε, με την εν λόγω αρχή, δεν επιτρέπεται να τεθούν εκποδών διατάξεις της διακηρύξεως, οι οποίες θεσπίζουν υποχρέωση υποβολής με την προσφορά ορισμένων στοιχείων που απαιτούνται επί ποινή αποκλεισμού από τον διαγωνισμό.

8. Επειδή, η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας αντιτίθενται, επίσης, σε κάθε διαπραγμάτευση μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και ενός προσφέροντος στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης, πράγμα που συνεπάγεται ότι, κατ' αρχήν, μια προσφορά δεν δύναται να τροποποιηθεί μετά την κατάθεσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής, είτε του προσφέροντος (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31), ή να αντικατασταθεί με νέα (βλ. ο.π C-599/10 σκέψη 40 C-336/12, σκέψη 36) οπότε οιαδήποτε ερώτηση προς διευκρίνιση/συμπλήρωση μπορεί μόνο να έχει ως αποτέλεσμα την άρση ασάφειας και όχι την τροποποίηση της εν θέματι προσφοράς ή την υποβολή μη νομίμως υποβληθέντος εγγράφου ή στοιχείου (βλ. σχετικές αποφάσεις της 11ης Μαΐου 2017, Archus and Gama, C-131/2016, της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36) Κατά την άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας της αναθέτουσας αρχής όσον αφορά το αίτημα παροχής διευκρινήσεων, πρέπει να μεταχειριστεί τους υποψήφιους με ισότιμο και ειλικρινή τρόπο, έτσι ώστε μια αίτηση διευκρίνισης να μη δύναται, κατά το πέρας της διαδικασίας επιλογής των προσφορών και λαμβανομένου υπόψη του αποτελέσματός της, να έχει περιαγάγει αδικαιολόγητα σε ευμενή ή δυσμενή θέση τον υποψήφιο ή τους υποψήφιους που αποτέλεσαν το αντικείμενο της αίτησης αυτής (βλ. ο.π C-599/10, σκέψη 41, C-336/12 σκέψη 37) ήτοι οφείλει να σέβεται τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων, της διαφάνειας και της αναλογικότητας» (βλ. απόφαση του ΔΕΕ της 25.2.2018, ΜΑ.Τ.Ι. SUD, C-523/16, EU:C:2018:122, σκ. 48-49 και μεταξύ άλλων Απόφαση ΑΕΠΠ 1386/2021, σκ.46,

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

1850_1851_1852/2021 σκ. 32). Επομένως, μια αίτηση διευκρίνισης δεν μπορεί να θεραπεύσει την παράλειψη παροχής πληροφοριών/εγγράφων των οποίων η κοινοποίηση/κατάθεση ήταν απαραίτητη βάσει των εγγράφων της οικείας σύμβασης, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να ελέγχει αυστηρώς αν τηρήθηκαν τα κριτήρια που η ίδια έχει καθορίσει (βλ., συναφώς, C 336/12, σκέψη 40, της 11ης Μαΐου 2017, Archus και Gama, C- 131/16, EU:C:2017:358, σκέψη 33 και της 28ης Φεβρουαρίου 2018 MA.T.I. SUD SpA C-523/16 και C-536/16 σκ.51, C 309/18, της 2ας Μαΐου 2019 Lavorgna Srl σκ.22 εκδοθείσας υπό την ισχύ της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ΣΕ 147/22 σκ.34).

9. Επειδή, περαιτέρω το νέο άρθρο 102 του ν. 4412/2016, όπως αυτό διαμορφώθηκε δυνάμει του άρθρου 42 του ν. 4782/2021, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει τη θεραπεία οποιασδήποτε ελλείψεως των προσφορών. Η θεμιτή πρόνοια του Έλληνα νομοθέτη για τη διάσωση των προσφορών και των διαγωνισμών δεν μπορεί να καταλήγει σε καταστρατήγηση της εν προκειμένω πάγιας νομολογίας του ΔΕΕ επί των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας τις οποίες άλλωστε, αφενός, μνημονεύει ρητά το ίδιο το αρ. 42 ν. 4782/2021, αφετέρου, στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4782/2021 στο άρθρο 42 ομοίως ρητά αναγράφεται ότι «η προτεινόμενη τροποποίηση αποτελεί ουσιαστική μετατόπιση του εθνικού θεσμικού πλαισίου πλησιέστερα προς το πνεύμα της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ (παρ. 3 άρθρου 56) της οποίας τη διατύπωση, ουσιαστικά, υιοθετεί». Εξάλλου, η Οδηγία 2014/24/ΕΕ στην αιτιολογική σκέψη 2 ρητά αναφέρει ότι στους σκοπούς της συγκαταλέγεται και η κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου και ενσωμάτωση ορισμένων πτυχών από τη σχετική πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η δε πάγια νομολογία του ΔΕΕ ακόμη και μετά τη θέση σε ισχύ της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ επί του ζητήματος των διευκρινήσεων είναι ότι μια αίτηση διευκρίνισης δεν μπορεί να θεραπεύσει την παράλειψη παροχής πληροφοριών/εγγράφων των οποίων η κοινοποίηση είχε τεθεί επί ποινή απόρριψης της προσφοράς υπό την προϋπόθεση ότι η οικεία απαίτηση είχε τεθεί με σαφήνεια. Τα ανωτέρω επιρρωνύονται και από τη σκ. 93 της Απόφασης ΔΕΕ της 7ης Σεπτεμβρίου 2021 στην υπόθεση C-927/19, όπου, επαναλαμβάνοντας τη νομολογία που παρατίθεται στην προηγούμενη

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

σκέψη, ρητά αναφέρεται « Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία σχετικά με την ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 114), η οποία στηρίζεται ιδίως στην αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και πρέπει να εφαρμόζεται κατ' αναλογία στο πλαίσιο του ως άνω άρθρου 56, παράγραφος 3 (ενν. της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ που ενσωματώθηκε με το αρ. 102 ν. 4412), η αίτηση διευκρίνισης που υποβάλλεται σε οικονομικό φορέα δυνάμει της διατάξεως αυτής δεν μπορεί, εντούτοις, να θεραπεύσει την παράλειψη προσκομίσεως εγγράφων ή παροχής πληροφοριών των οποίων η κοινοποίηση ήταν απαραίτητη βάσει των εγγράφων της σύμβασης, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να τηρεί αυστηρά τα κριτήρια που η ίδια έχει καθορίσει. (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manova, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψεις 36 και 40, και της 28ης Φεβρουαρίου 2018, MA.T.I. SUD και Duemme SGR, C 523/16 και C 536/16, EU:C:2018:122, σκέψεις 51 και 52, 21 Σεπτεμβρίου 2021 στην υπόθεση C-927/19 σκ. 93, και μεταξύ άλλων Απόφαση ΑΕΠΠ 1386/2021, σκ.46, 1850_1851_1852/2021 σκ. 32 Εισηγήτρια Χ. Ζαράρη, ΣΕ 147/2022 σκ. 34.).

10. Επειδή, το ΕΕΕΣ παρέχει προαπόδειξη προς τον σκοπό της επιτάχυνσης των διαγωνιστικών διαδικασιών και ελάφρυνσης των διαγωνιζομένων από την υποχρέωση προσκόμισης πολυάριθμων πιστοποιητικών και εγγράφων ως προς τα κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής και ενέχει, προϋποθέτει και ερείδεται επί μιας καταρχήν εμπιστοσύνης ως προς τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς. Εν προκειμένω, τόσο το γράμμα του ν. 4412/2016 όσο και το πνεύμα και οι αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ αποσκοπούν στη μείωση του διοικητικού φόρτου των αναθετουσών αρχών και των οικονομικών φορέων. Τα ανωτέρω, ουδόλως απαλλάσσουν τον οικονομικό φορέα από την υποχρέωση δήλωσης στο ΕΕΕΣ στο σταθερό χρονικό σημείο υποβολής της προσφοράς του, των απαιτούμενων στοιχείων και πληροφοριών βάσει των όρων της διακήρυξης

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

καθόσον αποτελούν ουσιώδη έλλειψη και καθιστούν υποχρεωτική την απόρριψη της προσφοράς (ΔΕφΚομ Ν49/2018 σκ. 12. ΔΕφΚομ ΑΝ55/2019, σκέψη11).

11. Επειδή, οι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να υποβάλουν συμπληρωμένο το ΕΕΕΣ τους το οποίο αποτελεί ουσιώδες δικαιολογητικά συμμετοχής στον διαγωνισμό, επέχει θέση υπεύθυνης δηλώσεως και λειτουργεί ως προκαταρκτική απόδειξη ότι ο οικονομικός φορέας που το έχει υποβάλει πληροί τις προϋποθέσεις συμμετοχής που καθορίζονται από τη διακήρυξη και δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του οι κατά περίπτωση προβλεπόμενοι λόγοι αποκλεισμού.

12. Επειδή, με τον πρώτο λόγο της προσφυγής, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι προσφορές της παρεμβαίνουσας, καθώς και των οικονομικών φορέων «...» και «...», τυγχάνουν απορριπτέες, καθώς κατέθεσαν ΕΕΕΣ δίδοντας γενική απάντηση ως προς την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, με αποτέλεσμα να μην προαποδεικνύουν, ως όφειλαν, τα επιμέρους απαιτούμενα από τη Διακήρυξη, κριτήρια επιλογής, αφού παρέλειψαν να δώσουν λεπτομερείς απαντήσεις, αντικειμενικά εξακριβώσιμες, σχετικά με την πλήρωση των τελευταίων. Ειδικότερα, προβάλλει ότι οι οικονομικοί φορείς ... , ... και ... κατέθεσαν στον ηλεκτρονικό φάκελο της προσφοράς τους τα ΕΕΕΣ για τη συμμετοχή τους στο διαγωνισμό, στο Μέρος IV «Κριτήρια Επιλογής» του οποίου περιλαμβάνεται μόνο το πεδίο «α», με τίτλο «Γενική ένδειξη για όλα τα κριτήρια επιλογής» με τη διατύπωση «Όσον αφορά τα κριτήρια επιλογής (ενότητα α ή ενότητες Α έως Δ του παρόντος μέρους), ο οικονομικός φορέας δηλώνει ότι: Πληροί όλα τα απαιτούμενα κριτήρια επιλογής», και στο οποίο όλοι οι προαναφερόμενοι οικονομικοί φορείς έχουν δώσει την απάντηση «Ναι». Τούτο όμως κατά την προσφεύγουσα δεν αρκεί καθώς κατά τους ισχυρισμούς της η καταφατική απάντηση στην «Γενική ένδειξη για όλα τα κριτήρια επιλογής» δεν αρκεί για την προαπόδειξη περί της πλήρωσης των Κριτηρίων Επιλογής που προβλέπονται στους όρους 22Β έως 22Δ καθώς και για την πλήρωση του

κριτηρίου 22 Ε περί προτύπων διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης της Διακήρυξης.

13. Επειδή, η παρεμβαίνουσα και η Αρχή ζητούν την απόρριψη του οικείου ως άνω λόγου. Αναθέτουσα

14. Επειδή, από τη μελέτη του φακέλου προκύπτει ότι στο πρότυπο ΕΕΕΣ που διαμόρφωσε η Αναθέτουσα Αρχή για το συγκεκριμένο διαγωνισμό και το ανήρτησε προς συμπλήρωση εκ μέρους των υποψηφίων το «Μέρος IV: αφορά στα «Κριτήρια επιλογής» και περιλαμβάνει «Γενική ένδειξη για όλα τα κριτήρια επιλογής». Εν προκειμένω, στο Ε.Ε.Ε.Σ. που υπέβαλαν οι τρεις οικονομικοί φορείς κατά των οποίων βάλει η προσφεύγουσα, όπως άλλωστε και η ίδια συνομολογεί απάντησαν θετικά στην εν λόγω ενότητα. Όπως δε παγίως γίνεται δεκτό (βλ και ΣΤΕ 2223/2023 σκέψη 9), τυχόν σφάλματα στη διαμόρφωση του υποβλητέου ΕΕΕΣ εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής επ' ουδενί μπορούν να αποβούν σε βάρος των υποψηφίων. Τούτο συνάδει με την γενικότερη νομολογιακή θέση ότι τυχόν ασάφειες της διακήρυξης ή των τευχών του διαγωνισμού δεν πρέπει να αποβαίνουν εις βάρος των διαγωνιζομένων, κατά παράβαση των αρχών του ανταγωνισμού και της παροχής ίσων ευκαιριών. Εφόσον, λοιπόν, εν προκειμένω, η Αναθέτουσα Αρχή επισύναψε στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού υπόδειγμα ΕΕΕΣ προς συμπλήρωση από τους διαγωνιζόμενους, για την πλήρωση των όρων της διακήρυξης και την υποβολή του (ΕΕΕΣ) ως προκαταρκτικής απόδειξης έλλειψης λόγων αποκλεισμού και πλήρωσης κριτηρίων επιλογής, το οποίο περιλάμβανε μόνο γενικό ερώτημα πλήρωσης του συνόλου των κριτηρίων επιλογής («α: Γενική ένδειξη για όλα τα κριτήρια επιλογής»), ενώ δεν συμπεριλάμβανε επιμέρους πεδία περί «Καταλληλότητας για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας», «Οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας» και «Τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας»), δεν συντρέχει λόγος απόρριψης των εν λόγω προσφορών. Τούτο, διότι, το ίδιο το ΕΕΕΣ, που έθεσε η Αναθέτουσα Αρχή προς συμπλήρωση, και ορίσθηκε, κατά τον όρο 2.1.β της διακήρυξης ως Έγγραφο της σύμβασης και ως απαραίτητο δικαιολογητικό συμμετοχής, κατά τον όρο 24.2.α της διακήρυξης, δεν

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

περιελάμβανε τα λοιπά πεδία (ad hoc ΕΑΔΗΣΥ 339/2023). Εξάλλου, εν προκειμένω ουδόλως προκύπτει ότι η επικαλούμενη από την προσφεύγουσα συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση ήταν υποχρεωτική. Συνεπώς, εν προκειμένω οι προσφορές της παρεμβαίνουσας και των άλλων δύο οικονομικών φορέων, ήτοι των ... και ... , δεν τυγχάνουν απορριπτέες, όπως αβασίμως προβάλλει η προσφεύγουσα, αφού στο αναρτηθέν από την Αναθέτουσα Αρχή ΕΕΕΣ προς συμπλήρωση δεν υπήρχε πεδίο και, άρα, υποχρέωση για αναλυτική αναφορά του τρόπου κάλυψης των Κριτηρίων Επιλογής που προβλέπονται στους όρους 22B έως 22Δ της Διακήρυξης. Εξάλλου τα παραπάνω δεν μεταβάλλονται από το ότι στον όρο 23.1 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι: «Ο οικονομικός φορέας δύναται να διευκρινίζει τις δηλώσεις και πληροφορίες που παρέχει στο ΕΕΕΣ με συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση, την οποία υποβάλλει μαζί με το ΕΕΕΣ.». Τούτο, διότι ο ανωτέρω όρος αναφέρεται αφ' ενός σε δυνατότητα και όχι υποχρέωση του οικονομικού φορέα, αφ' ετέρου σε διευκρίνιση πληροφοριών που ήδη περιέχονται στο ΕΕΕΣ και όχι σε απαντήσεις επί ερωτημάτων που δεν περιλαμβάνονται στο ΕΕΕΣ (ad hoc ΕΑΔΗΣΥ 339/2023). Ούτε όμως στη διακήρυξη προβλέπεται υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων για την κάλυψη των εν λόγω κριτηρίων, αλλά και για την πλήρωση του κριτηρίου 22 Ε περί προτύπων διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείριση ενώ αρκεί η δήλωση ότι αυτά πληρούνται, πολλώ δε μάλλον αφού η Αναθέτουσα Αρχή δύναται ανά πάσα στιγμή ανεξαρτήτως σταδίου του διαγωνισμού να ζητήσει την προσκόμισή τους κατ'άρθρο 79 παρ. 5 εδ. α του ν.4412/2016, ενώ αυτά ούτως ή άλλως υποβάλλονται από την προσωρινή ανάδοχο στο στάδιο των δικαιολογητικών κατακύρωσης και πρέπει να καλύπτουν και το χρόνο υποβολής της προσφοράς. Συνεπώς αβασίμως προβάλλεται ο σχετικός λόγος, ο οποίος πρέπει να απορριφθεί.

15. Επειδή, η προσφεύγουσα με έτερο λόγο της προσφυγής κατά της παρεμβαίνουσας υποστηρίζει ότι η προσφορά της έπρεπε να έχει απορριφθεί προβάλλοντας τα ακόλουθα: «Σε περίπτωση που ο οικονομικός φορέας επιλέξει να συμμετάσχει στην προκείμενη διαγωνιστική διαδικασία, οφείλει: Α) Να πληροί τα κριτήρια χρηματοοικονομικής ικανότητας είτε βάσει του αρ. 54

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

του πδ 71/2019 είτε βάσει της παρ. 6 του άρθρου 100 του ν. 3669/2008. Ι) Στην πρώτη περίπτωση του πδ 71/2019 θα πρέπει να προαποδείξει – κατά το στάδιο υποβολής του ΕΕΕΣ – ότι διαθέτει α) Ίδια κεφάλαια, τουλάχιστον ίσα με 350.000,00 €, β) Πάγια στοιχεία, αξίας τουλάχιστον ίσης με 125.000,00 € και γ) Ελάχιστο κύκλο εργασιών ύψους 750.000,00 €. ΙΙ) Στη δεύτερη περίπτωση του ν. 3669/2008 θα πρέπει να προαποδείξει – κατά το στάδιο υποβολής του ΕΕΕΣ – ότι διαθέτει α) Ίδια κεφάλαια τουλάχιστον ίσα με 375.000 ευρώ, β) Πάγια στοιχεία αξίας τουλάχιστον ίσης με 75.000 ευρώ και γ) Δείκτες βιωσιμότητας που πρέπει να είναι Ι.Κ. /Σ.Υ. >0,4 και Κ.Ε. /Β.Υ.>0,6. [...] Ο οικονομικός φορέας μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες τρίτων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς (π.χ. στον υπεργολάβο ή σε κάποιον άλλον τρίτο), προκειμένου να καλύψει τις απαιτήσεις συμμετοχής / κριτήρια επιλογής που έχουν τεθεί στα έγγραφα της σύμβασης για τη συμμετοχή στη διαγωνιστική διαδικασία, μόνο ως προς την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και ως προς την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Εν προκειμένω, η εταιρεία ... καταφεύγοντας στην ως άνω δυνατότητα, στο ΕΕΕΣ που υπέβαλε και ειδικότερα στο πεδίο «Γ: Πληροφορίες σχετικά με τη στήριξη στις ικανότητες άλλων οντοτήτων. Βασίζεται σε ικανότητες άλλων οντοτήτων. Ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων οντοτήτων προκειμένου να ανταποκριθεί στα κριτήρια επιλογής που καθορίζονται στο μέρος IV και στα (τυχόν) κριτήρια και κανόνες που καθορίζονται στο μέρος V κατωτέρω;» απάντησε ως εξής «..ο οικονομικός φορέας ... συμμετέχει στον παρόντα διαγωνισμό με δάνεια εμπειρία από τον οικονομικό φορέα ... για την κάλυψη μέρους των απαιτήσεων των άρθρων 22Γ και 22Δ της διακήρυξης συγκεκριμένα δανείζεται από την εταιρεία «...» οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια προς εκπλήρωση μέρους των κριτηρίων του άρθρου 22.Γ, ήτοι πάγια στοιχεία ύψους 50.000,00 € και ίδια κεφάλαια ύψους 250.000,00€ της ... σύμφωνα με το άρθρο 22.Γ της διακήρυξης.». Συνεπώς, η εταιρεία ... προς κάλυψη του κριτηρίου 22.Γ της Διακήρυξης με τίτλο «Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια» επέλεξε να στηριχθεί στην εταιρεία ... και να ορίσει αυτή ως υπεργολάβο. Πιο συγκεκριμένα, η εταιρεία ... θα συνεισφέρει πάγια στοιχεία

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

ύψους 50.000,00 € και ίδια κεφάλαια ύψους 250.000,00 €, μέρος δηλαδή μόνο των ποσών που απαιτούνται από τη Διακήρυξη κατά τα ανωτέρω προς πλήρωση του υπό στοιχείο 22.Γ. κριτηρίου επιλογής, το οποίο αν δεν πληροί ο οικονομικός φορέας δεν δύναται να συμμετέχει στη διαδικασία. Είναι περισσότερο από σαφές, ότι το υπόλοιπο των απαιτούμενων ποσών η εταιρεία ... έχει επιλέξει να το καλύψει η ίδια. Πρόκειται δηλαδή, για τμηματική κάλυψη του κριτηρίου, ήτοι κατά ένα μέρος από τον προσφέροντα και κατά ένα μέρος από την τρίτη εταιρεία. Η τμηματική κάλυψη όμως της Οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας ουδόλως προβλέπεται στη Διακήρυξη και ουδόλως επιτρέπεται. [...] Συνεπώς, απαραδέκτως στηρίζεται -μερικώς- η εταιρεία ... στον τρίτο οικονομικό φορέα προς πλήρωση του κριτηρίου χρηματοοικονομικής επάρκειας. Δοθέντος δε, ότι δεν πληροί αφ' εαυτού το κρίσιμο κριτήριο, η προσφορά της πρέπει να απορριφθεί».

16. Επειδή η Αναθέτουσα Αρχή και η παρεμβαίνουσα ζητούν την απόρριψη του οικείου ως άνω λόγου, υποστηρίζοντας, ειδικότερα η παρεμβαίνουσα, ότι «Η εταιρεία «...» δανείζει εμπειρία στην εταιρεία μας για την πλήρωση των κριτηρίων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, καθώς η ίδια πληροί αυτοτελώς όλα τα απαιτούμενα κριτήρια. Τούτο δε προκύπτει σαφώς και αδιαστίκτως από το ΕΕΕΣ της δανείζουσας εταιρείας όπου στο Μέρος II ρητά έχει δηλώσει ότι είναι εγγεγραμμένη σε Εθνικό Σύστημα (Προ)Επιλογής με αριθμό πτυχίου Μ.Ε.Ε.Π. ...(3ης τάξης), ενώ συγχρόνως διαθέτει Ενημερότητα πτυχίου με ημερομηνία 31/08/2023, αριθμ. πρωτ. .../2023 και ημερομηνία λήξεως: 30/08/2024. Επιπλέον, η ως άνω εταιρεία ρητά έχει δηλώσει ότι η εγγραφή της καλύπτει όλα τα απαιτούμενα κριτήρια επιλογής του υπόψη διαγωνισμού. Άλλωστε το ίδιο έχει δηλώσει και στο Μέρος IV του ΕΕΕΣ για την πλήρωση όλων των κριτηρίων επιλογής. [...] Εν προκειμένω, η εταιρεία «...» δήλωσε τα στοιχεία εγγραφής της στο ΜΕΕΠ στην απαιτούμενη κατηγορία ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ και μάλιστα στην 3η τάξη, και περαιτέρω δήλωσε και τα στοιχεία της Ενημερότητας Πτυχίου της, ως εκ τούτου κατά νόμιμο τεκμήριο και ρητά σύμφωνα με τη διακήρυξη εκπληρώνει τα τεθέντα ποιοτικά επιλογής με μόνη την εγγραφή της στο ΜΕΕΠ και την Ενημερότητα Πτυχίου (ΕΠ). [...] Η εταιρεία

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

«...», κατά τα ανωτέρω αναλυτικώς αναφερόμενα, καλύπτει αυτοτελώς όλα τα απαιτούμενα κριτήρια επιλογής. Συνεπώς, ουδεμία τμηματική ή αθροιστική κάλυψη υφίσταται, ενώ οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας παρίστανται πλήρως αβάσιμοι. Η διατύπωση στο ΕΕΕΣ της εταιρείας μας ότι «ο οικονομικός φορέας ... συμμετέχει στον παρόντα διαγωνισμό με δάνεια εμπειρία από τον οικονομικό φορέα ... για την κάλυψη μέρους των απαιτήσεων των άρθρων 22Γ και 22Δ της διακήρυξης, συγκεκριμένα δανείζεται από την εταιρεία «...» οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια προς εκπλήρωση μέρους των κριτηρίων του άρθρου 22.Γ, ήτοι πάγια στοιχεία ύψους 50.000,00 € και ίδια κεφάλαια ύψους 250.000,00€ της ...σύμφωνα με το άρθρο 22.Γ της διακήρυξης», προφανώς και πέραν πάσης αμφιβολίας αναφέρεται στο ποσό που υπολείπεται στην εταιρεία μας για την κάλυψη του κριτηρίου του άρθρου 22 Γ. και προφανώς δεν σημαίνει ότι η εταιρεία «...» καλύπτει το σχετικό κριτήριο μόνο ως προς τα αναφερόμενα ποσά».

17. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο οικονομικός φορέας που έχει επιλέξει να συμμετάσχει στην προκείμενη διαγωνιστική διαδικασία, οφείλει: Α) Να πληροί τα κριτήρια χρηματοοικονομικής ικανότητας είτε βάσει του αρ. 54 του πδ 71/2019 είτε βάσει της παρ. 6 του άρθρου 100 του ν. 3669/2008. Ι) Στην πρώτη περίπτωση του πδ 71/2019 θα πρέπει να διαθέτει α) Ίδια κεφάλαια, τουλάχιστον ίσα με 350.000,00 €, β) Πάγια στοιχεία, αξίας τουλάχιστον ίσης με 125.000,00 € και γ) Ελάχιστο κύκλο εργασιών ύψους 750.000,00 €. ΙΙ) Στη δεύτερη περίπτωση του ν. 3669/2008 θα πρέπει να διαθέτει α) Ίδια κεφάλαια τουλάχιστον ίσα με 375.000 ευρώ, β) Πάγια στοιχεία αξίας τουλάχιστον ίσης με 75.000 ευρώ και γ) Δείκτες βιωσιμότητας που πρέπει να είναι Ι.Κ. /Σ.Υ. >0,4 και Κ.Ε. /Β.Υ.>0,6. Εν προκειμένω η παρεμβαίνουσα, ή οποία, όπως συνομολογεί, δεν πληροί από μόνη της τα ως άνω κριτήρια επιλογής, έχει υποβάλει ΕΕΕΣ στο οποίο δηλώνει ρητώς ότι: «..ο οικονομικός φορέας ... συμμετέχει στον παρόντα διαγωνισμό με δάνεια εμπειρία από τον οικονομικό φορέα ... για την κάλυψη μέρους των απαιτήσεων των άρθρων 22Γ και 22Δ της διακήρυξης συγκεκριμένα δανείζεται από την εταιρεία «...» οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια προς εκπλήρωση μέρους των κριτηρίων του

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

άρθρου 22.Γ, ήτοι πάγια στοιχεία ύψους 50.000,00 € και ίδια κεφάλαια ύψους 250.000,00€ της ... σύμφωνα με το άρθρο 22.Γ της διακήρυξης.». Περαιτέρω η εταιρεία ... έχει υποβάλει ΕΕΕΣ στο οποίο δηλώνει ότι «Η ... δεν υποβάλλει προσφορά, αλλά συμμετέχει στο διαγωνισμό μόνο ως τρίτος οικονομικός φορέας στις ικανότητες του οποίου στηρίζεται ο συμμετέχων οικονομικός φορέας ... για την κάλυψη μέρους της Οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας προς εκπλήρωση μέρους των κριτηρίων των άρθρου 22.Γ και 22.Δ Συγκεκριμένα, ο οικονομικός φορέας ... : διαθέτει Αρ. Μ.Ε.Ε.Π. ... για την κάλυψη μέρους των απαιτήσεων των άρθρων 22.Γ και 22.Δ». Ωστόσο, όπως γίνεται παγίως δεκτό, αλλά και όπως συνάγεται από τη διάταξη του άρθρου 78 του ν.4412/2016, ο σκοπός του κριτηρίου της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας είναι η διασφάλιση της ικανότητας του οικονομικού φορέα για την υλοποίηση της σύμβασης. Η εν λόγω απαίτηση μπορεί να καλυφθεί και δια της δυνατότητας στήριξης του διαγωνιζόμενου οικονομικού φορέα στις ικανότητες τρίτου. Από τα ανωτέρω παρέπεται ότι ο προσφέρων οικονομικός φορέας έχει τη δυνατότητα να στηριχθεί σε τρίτους οικονομικούς φορείς. Τούτο όμως δεν οδηγεί σε αθροιστική πλήρωση του κριτηρίου της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, ήτοι δεν οδηγεί σε δυνατότητα να πληροί το κριτήριο τούτο εν μέρει ο προσφέρων και κατά το υπόλοιπο ο τρίτος, αλλά θα πρέπει ο κάθε φορέας είτε να πληροί αυτοτελώς ένα κριτήριο και να λαμβάνει στήριξη από τρίτο οικονομικό φορέα για κάποιο άλλο, το οποίο δεν το πληροί, είτε να στηρίζεται απόλυτα σε περισσότερους τρίτους για την κάλυψη των κριτηρίων της οικονομικής και χρηματοοικονομικής του επάρκειας. Εν πάση δε περιπτώσει, αυτό το οποίο δεν είναι επιτρεπτό να συμβαίνει, είναι να πληρούται το τεκμήριο τμηματικά, ήτοι κατά ένα μέρος από τον προσφέροντα και κατά ένα μέρος από τους τρίτους οικονομικούς φορείς. Εξαλλου, τα ανωτέρω ουδόλως μεταβάλλονται από το γεγονός ότι εν προκειμένω η δανείζουσα στήριξη εταιρεία .... πληροί αυτοτελώς τα κριτήρια χρηματοοικονομικής επάρκειας, αφού πουθενά δεν δηλώνεται, ούτε από την ίδια, ούτε και από την προσφεύγουσα, ότι είναι διατεθειμένη να αναλάβει καθ' ολοκληρία την κάλυψη των κριτηρίων χρηματοοικονομικής επάρκειας,

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

αντιθέτως σε αμφότερα τα ΕΕΕΣ τους διευκρινίζεται ότι πρόκειται για τμηματική στήριξη, η οποία οδηγεί μονοσήμαντα σε αθροιστική κάλυψη των εν λόγω κριτηρίων, η οποία όπως προελέχθη δεν είναι επιτρεπτή. Συνεπώς, βασίμως προβάλλεται ο σχετικός λόγος ο οποίος πρέπει να γίνει δεκτός.

18. Επειδή, τα παραπάνω αναφερόμενα παρέχουν αυτοτελές έρεισμα περί απόρριψης της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...», συνεπώς, η εξέταση των έτερων λόγων της προσφυγής, σχετικά με την απόρριψη της εν λόγω προσφοράς, παρέλκει.

19. Επειδή, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έκρινε αποδεκτές τις προσφορές των εταιρειών «...» και «...», παρά το γεγονός ότι αυτές προσκόμισαν εγγυητική επιστολή βραχύτερης χρονικής ισχύος κατά παράβαση των άρθρων 15.1 και 15.3 της Διακήρυξης. Ειδικότερα υποστηρίζει τα εξής: «εφόσον στο άρθρο 19 της Διακήρυξης ορίζεται με ακρίβεια και σαφήνεια πως κάθε υποβαλλόμενη προσφορά δεσμεύει τον συμμετέχοντα στον Διαγωνισμό για διάστημα 13 μηνών από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των προσφορών (04.12.2023 κατά το άρθρο 18 της Διακήρυξης) και το αρ. 15.3 της Διακήρυξης ορίζει ομοίως ρητώς ότι η εγγύηση συμμετοχής πρέπει να ισχύει τουλάχιστον για τριάντα (30) ημέρες μετά τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς του άρθρου 19 είναι απολύτως σαφές και μαθηματικώς βέβαιο ότι η εγγύηση συμμετοχής για να είναι έγκυρη πρέπει να ισχύει μέχρι και την 4η Φεβρουαρίου 2025 και όχι την 3η Φεβρουαρίου του 2025, όπως εκ προφανούς παραδρομής αναγράφει το αρ. 15.3 της Διακήρυξης. Ως έναρξη εξάλλου των προθεσμιών ορίζεται η επόμενη ημέρα μετά την συντέλεση του γεγονότος που αποτελεί την αφετηρία της προθεσμίας. Στην προκειμένη περίπτωση, η εταιρεία ... προσκόμισε με το φάκελο προσφοράς της την από 30/11/2023 Εγγυητική επιστολή της ... από την οποία προκύπτει ευθέως πως αυτή αφορά σε βραχύτερη χρονική ισχύ εκ της προβλεπόμενης στη Διακήρυξη, καθόσον ισχύει μέχρι και την 3η-02-2025 και όχι μέχρι την 4η-02-2025, όπως ρητώς απαιτεί το κανονιστικό πλαίσιο του Διαγωνισμού.»

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

20. Επειδή, η Αναθέτουσα Αρχή αιτείται την απόρριψη του σχετικού λόγου.

21. Επειδή, όπως προκύπτει από τη μελέτη του φακέλου αλλά και όπως και η ίδια η προσφεύγουσα συνομολογεί, σύμφωνα με το άρθρο 15.3 της Διακήρυξης, η εγγύηση συμμετοχής για να είναι έγκυρη πρέπει να ισχύει ως την 3^η Φεβρουαρίου 2025. Με δεδομένη την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών 4/12/2023 η εγγύηση συμμετοχής πρέπει να έχει ισχύ 13 μήνες (ήτοι 4/1/2025) και 30 ημέρες μετά την εν λόγω ημερομηνία, δηλαδή μέχρι την 3/2/2025, όπως αναφέρεται στο άρθρο 15.3 της Διακήρυξης από την αναθέτουσα αρχή. Άλλωστε, οι ως άνω αιτιάσεις της προσφεύγουσας, στο βαθμό που εμμέσως πλήττουν συγκεκριμένους όρους της Διακήρυξης, προβάλλονται ανεπικαίρως στο παρόν στάδιο του διαγωνισμού. Ακόμη όμως και αν υπήρχε ζήτημα διάστασης ρητών όρων της διακήρυξης, όπως γίνεται παγίως δεκτό ασάφειες και σφάλματα της διακήρυξης δεν μπορεί να ερμηνεύονται σε βάρος του καλόπιστου διαγωνιζόμενου. Και τούτο, διότι η ευθύνη για τυχόν σφάλματα και παραλείψεις της αναθέτουσας αρχής δεν είναι δυνατόν να μετακυλίεται στους ενδιαφερόμενους για συμμετοχή. Η επίρριψη τέτοιας ευθύνης, και μάλιστα επί ποινή αποκλεισμού τους, στους μετέχοντες, όχι μόνο θα ήταν αντίθετη προς την αρχή της χρηστής διοίκησης, αλλά θα αντέβαινε και στην αρχή της τυπικότητας και της δεσμευτικότητας του κανονιστικού περιεχομένου της διαδικασίας (ΕΑΔΗΣΥ 339/2023). Συνεπώς, ενόψει των ανωτέρω, ο υπό κρίση λόγος της Προδικαστικής Προσφυγής, θα πρέπει υπό κάθε εκδοχή να απορριφθεί, αφού οι εγγυητικές επιστολές που κατατέθηκαν από τις εταιρείες «...» και «...» λήγουν την 3/2/2025.

22. Επειδή, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι προσφορές των εταιρειών εταιρείες «...» και «...» τυγχάνουν απορριπτέες για το λόγο ότι από το ΕΕΕΣ που υπέβαλαν προκύπτει ότι δεν έχουν συμπληρωθεί τα δικαιολογητικά στα οποία βασίζεται η εγγραφή στην αντίστοιχη τάξη του Μ.Ε.Ε.Π., ως απαιτείται.

23. Επειδή, η Αναθέτουσα Αρχή αιτείται την απόρριψη του σχετικού λόγου, προβάλλοντας ότι η Επιτροπή Διαγωνισμού μετά από τον έλεγχο των υποβληθέντων δικαιολογητικών διαπίστωσε ότι οι εν λόγω συμμετέχουσες στο ΕΕΕΣ δήλωσαν ότι διαθέτουν βεβαίωση ΜΕΕΠ η οποία καλύπτει τα κριτήρια της Διακήρυξης. Επιπλέον, τα δικαιολογητικά τα οποία προβλέπονται από την ΥΑ Δ./οικ /.../20- 1-2006 (ΦΕΚ Β 102/31.1.2006), όπως ισχύει σήμερα, για την εγγραφή στο ΜΕΕΠ, έχουν κατατεθεί στην αρμόδια υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για την έκδοση του εργοληπτικού πτυχίου της κάθε εταιρείας.

24. Επειδή, όπως γίνεται παγίως δεκτό, όλα τα πεδία του ΕΕΕΣ χρήζουν υποχρεωτικής συμπλήρωσης, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της φύσης του, ως ουσιώδους δικαιολογητικού συμμετοχής, το οποίο σύμφωνα με το άρθρο 79 του Ν. 4412/2016, επέχει θέση Υπεύθυνης Δήλωσης με τις συνέπειες του Ν. 1599/1986 και λειτουργεί ως προκαταρκτική απόδειξη ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις προϋποθέσεις συμμετοχής που ορίζονται στη Διακήρυξη και στην κείμενη νομοθεσία (ΕΑΔΗΣΥ 1547/2021) Περαιτέρω, τα ανωτέρω δεν μεταβάλλονται από το γεγονός ότι τα εν λόγω στοιχεία έχουν υποβληθεί στην αρμόδια υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για την έκδοση του εργοληπτικού πτυχίου της κάθε εταιρείας, διότι σε αυτήν την περίπτωση δεν θα έπρεπε εξαρχής να ζητούνται, ιδίως ως απάντηση σε συγκεκριμένο και ρητό πεδίο του ΕΕΕΣ. Εν προκειμένω η εταιρεία «...» στο ΕΕΕΣ που υπέβαλε στο αντίστοιχο πεδίο με τίτλο «Αναφέρετε τα δικαιολογητικά στα οποία βασίζεται η εγγραφή ή η πιστοποίηση και κατά περίπτωση, την κατάταξη στον επίσημο κατάλογο» δήλωσε «ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΕΠ: ... ΣΤΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ 3ΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑ, 3^{ΗΣ} ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ, 3ΗΣ ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ, 1ΗΣ ΛΙΜΕΝΙΚΑ, 1^{ΗΣ} ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΑ, 1ΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ – ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ» και η εταιρεία «...» δήλωσε «ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΕΠ: ... ΣΤΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ 3ΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑ, 3^{ΗΣ} ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ, 3ΗΣ ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ, 1ΗΣ ΛΙΜΕΝΙΚΑ, 3^{ΗΣ} ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΑ, 3ΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ - ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ, 1^{ΗΣ} ΕΡΓΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ». Το περιεχόμενο των δηλώσεων αυτών, ωστόσο, ουδόλως απαντά στο ρητό και σαφές ερώτημα του προδιατυπωμένου από την

Αριθμός Απόφασης: 573/2024

Αναθέτουσα Αρχή πεδίου του ΕΕΕΣ, αφού δεν παρέχει καμία πληροφορία για τα δικαιολογητικά στα οποία βασίζεται η εγγραφή ή η κατά περίπτωση πιστοποίηση. Συνεπώς, ο σχετικός λόγος πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

25. Επειδή, τα παραπάνω αναφερόμενα παρέχουν αυτοτελές έρεισμα περί απόρριψης της προσφοράς των οικονομικών φορέων ... και ... , συνεπώς, η εξέταση των έτερων λόγων της προσφυγής, σχετικά με την απόρριψη των εν λόγω προσφορών, παρέλκει.

26. Επειδή, ενόψει όλων των ανωτέρω, η προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, να απορριφθεί η παρέμβαση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση της ... , κατά το μέρος που έκανε δεκτές τις προσφορές των εταιρειών ... και ... και ανέδειξε την εταιρεία «...» προσωρινό ανάδοχο. Πρέπει τέλος να επιστραφεί το παράβολο που κατατέθηκε για την άσκηση της προσφυγής.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Ακυρώνει την υπ' αριθμ. πρωτ. 37/2024 απόφαση της ... , κατά το μέρος που έκανε δεκτές τις προσφορές των εταιρειών ... , ... και ... . και ανέδειξε την εταιρεία «...» προσωρινό ανάδοχο του έργου «...».

Διατάσσει την επιστροφή του παραβόλου που κατέβαλε η προσφεύγουσα.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 19-3-2024 και 20-3-2024 και εκδόθηκε στις 9-4-2024 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Ο Πρόεδρος
Ιωάννης Λαμπρόπουλος

Η γραμματέας
Φωτεινή Μαραντίδου
α/α Μαρία Πλόσκα

Αριθμός Απόφασης: 573/2024